

LỊCH SỬ 12

Giáo viên: Đào Thị Tình.

Bài 16: PHONG TRÀO GIẢI PHÓNG DÂN TỘC VÀ TỔNG KHỞI NGHĨA THÁNG TÁM (1939-1945). NƯỚC VIỆT NAM DÂN CHỦ CỘNG HÒA RA ĐỜI.

TÓM TẮT LÝ THUYẾT

I. TÌNH HÌNH VIỆT NAM TRONG NHỮNG NĂM 1939 – 1945

1. Tình hình chính trị

a. Thế giới:

- 1/9/1939: Chiến tranh thế giới thứ hai bùng nổ.
- Tháng 6/1940, Đức kéo vào Pháp, Pháp đầu hàng Đức, thực hiện chính sách thù địch đối với các lực lượng tiến bộ trong nước và phong trào cách mạng ở thuộc địa.

b. Việt Nam

- Pháp tăng cường vơ vét, bóc lột nhân dân Việt Nam để phục vụ cho cuộc chiến tranh đế quốc.
- Tháng 9/1940, Nhật vượt biên giới Việt - Trung vào miền Bắc Việt Nam, Pháp nhanh chóng đầu hàng. ⇒ Pháp cấu kết với Nhật vơ vét, bóc lột nhân dân Việt Nam.

2. Tình hình kinh tế - xã hội

a. Kinh tế:

* Chính sách của Pháp:

- Tăng cường vơ vét sức người, sức của của nhân dân Việt Nam để phục vụ cho chiến tranh thế giới thứ hai.

- Thi hành chính sách “kinh tế chỉ huy”.

* Chính sách của Nhật:

- Cướp đoạt ruộng đất để lập đồn điền, bắt nhân dân nhổ lúa, ngô trồng đay, thầu dầu phục vụ cho chiến tranh.

⇒ **Hậu quả: Tài nguyên thiên nhiên của Việt Nam ngày càng cạn kiệt. Kinh tế Việt Nam nghèo nàn, lạc hậu, phát triển mất cân đối.**

b. Xã hội: Hai triệu người Việt Nam chết đói.

⇒ **Chuyển biến về tình hình thế giới và trong nước đòi hỏi Đảng Cộng sản Đông Dương phải kịp thời nắm bắt, đề ra đường lối đấu tranh.**

II. PHONG TRÀO GIẢI PHÓNG DÂN TỘC TỪ THÁNG 9/1939 ĐẾN THÁNG 3/1945

1. Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương tháng 11/1939

a. Hoàn cảnh:

- Chiến tranh thế giới thứ hai bùng nổ, tình hình thế giới có nhiều chuyển biến phức tạp.

- Thực dân Pháp tăng cường vơ vét, bóc lột, đàn áp nhân dân Việt Nam.

⇒ **Đòi hỏi Đảng phải kịp thời nắm bắt tình hình, đề ra đường lối đấu tranh đúng đắn.**

- Tháng 11/1939, Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng họp tại Bà Điểm (Hóc Môn) do Tổng bí thư Nguyễn Văn Cừ chủ trì.

b. Nội dung hội nghị:

- Nhiệm vụ, mục tiêu trước mắt là: đánh đổ đế quốc và tay sai, làm cho Đông Dương hoàn toàn độc lập.

- Tạm gác lại khẩu hiệu cách mạng ruộng đất, tịch thu ruộng đất của thực dân đế quốc và địa chủ.

- Thay khẩu hiệu “Thành lập chính quyền Xô Viết công nông binh” bằng khẩu hiệu “Chính phủ dân chủ cộng hòa”.

Phương pháp đấu tranh: chuyển từ đấu tranh đòi dân sinh, dân chủ sang đánh đổ chính quyền của đế quốc và tay sai. Thành lập Mặt trận dân tộc thống nhất phản đế Đông Dương.

→ Ý nghĩa: đánh dấu bước chuyển hướng quan trọng, đặt nhiệm vụ giải phóng dân tộc lên hàng đầu.

2. Những cuộc đấu tranh mở đầu thời kì mới (giảm tải)

3. Nguyễn Ái Quốc về nước trực tiếp lãnh đạo cách mạng. Hội nghị lần 8 Ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương (05/1941).

a. Hoàn cảnh:

- Thế giới: Chiến tranh thế giới bước sang năm thứ 3. Ở châu Âu, phát xít Đức ráo riết chuẩn bị lực lượng để tấn công Liên Xô,

- 28/01/1941, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trở về nước trực tiếp lãnh đạo cách mạng, triệu tập Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 8 ở Pắc Bó (Cao Bằng) từ ngày 10 đến 19/5/1941.

b. Nội dung Hội nghị:

- Khẳng định nhiệm vụ chủ yếu trước mắt là giải phóng dân tộc .

- Tạm gác khẩu hiệu cách mạng ruộng đất, nêu khẩu hiệu giảm tô, giảm thuế, chia lại ruộng công, tiến tới người cày có ruộng.

Sau khi đánh đuổi Pháp –Nhật sẽ thành lập Chính phủ nhân dân của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa .

- Thành lập Mặt trận Việt Nam độc lập đồng minh (Mặt trận Việt Minh)

- Xác định hình thái của cuộc khởi nghĩa ở Việt Nam: đi từ khởi nghĩa từng phần tiến lên tổng khởi nghĩa.

→ Ý nghĩa: Hoàn chỉnh chủ trương chuyên hướng đấu tranh được đề ra nhằm giải quyết mục tiêu số một của cách mạng là độc lập dân tộc .

4. Chuẩn bị tiến tới khởi nghĩa giành chính quyền.

a. Bước đầu xây dựng lực lượng cho cuộc khởi nghĩa vũ trang:

* Xây dựng lực lượng chính trị:

- Ở Cao Bằng: thí điểm xây dựng các Hội Cứu quốc.

+ Năm 1942, khắp các châu ở Cao Bằng đều có Hội Cứu quốc, trong đó có ba châu hoàn toàn, Ủy ban Việt Minh tỉnh Cao bằng và liên tỉnh Cao - Bắc - Lạng được thành lập,...

- Năm 1943, Đảng đưa ra bản "Đề cương văn hóa Việt Nam" và vận động thành lập Hội văn hóa cứu quốc Việt Nam (cuối 1944) và Đảng dân chủ Việt Nam đứng trong Mặt trận Việt Minh (6/1944).

* Xây dựng lực lượng vũ trang:

- Đội du kích Bắc Sơn thành lập, hoạt động tại căn cứ Bắc Sơn - Võ Nhai.

- Năm 1941, các đội du kích Bắc Sơn lớn mạnh lên và thống nhất thành Trung đội Cứu quốc quân số I (14/2/1941), Trung đội cứu quốc quân II (15/9/1941).

* Xây dựng căn cứ địa cách mạng:

- Hội nghị Trung ương 11/1940 xây dựng Bắc Sơn – Võ Nhai thành căn cứ địa cách mạng .

- 1941, sau khi về nước, Nguyễn Ái Quốc chọn Cao Bằng để xây dựng căn cứ địa dựa trên cơ sở lực lượng chính trị và tổ chức phát triển.

⇒ Bắc Sơn – Võ Nhai và Cao Bằng là 2 căn cứ địa đầu tiên của Việt Nam

HẾT